

dílo. Kniha tato je jediná svého druhu a třebaže její nekompromisní, přímé hledisko by nebylo schvalováno se všech stran dnešního politického života, řadí se do nejlepší právnické literatury české, k Tilschově Všeobecné části občanského práva, Randovu Vlastnictví atd. Je v ní obsažena jednak část historická a theoretická stať o poměru církve k modernímu státu, jakož i přehled forem odluky; toto je téměř nezměněným otiskem z předešlých vydání. V tomto vydání přibily statě o nových konkordátech (polském a bavorském), jakož i nynějším stadiu odluky. Jako nejlepší system odluky uznává autor system ruský, ovšem pochybuje, zda tak náhlý přechod úpravy konfesních otázek bude na prospěch celé myšlenky moderního církevnictví v Rusku. Zdá se, že soustava tak radikální ustoupí jistě co nejdříve některému systému kompromisnímu. Nejnovější partie přirozeně nejvíce zajímají; pravým požitkem bude začísti se do úplně nové části jeho díla: »Stát a církev v republice československé«. Při zřizování nového našeho státu pokládalo se za samozřejmé, že mezi státem a církví bude zaveden stav odluky. V návrhu ústavy také to bylo. Ale při jednání o její uzákonění nastaly vážné potíže pro odpor kruhů konservativních, ustanovení o odluce nebylo pojata do ústavy a tak od provedení odluky v dohledné době, jak se zdá, je upuštěno. Ústavně zaručená rovnost konfesí nepřipouští nejen existenci státní církve, ale ani privilegia ve prospěch jedné nebo více církví. Ustanovení taková, praví autor, mají býti ústavním soudem prohlášena za neplatná.

Vadou právního života ve věcech církevně-státních byla jistě nesjednocenost zákonů. A i po převratě byly vydávány zákony, jež neplatily pro celé území. Velký pokrok v této věci učinil nový mezi-konfesní zákon z 23. dubna 1925, o němž prof. Hobza velmi podrobně referuje. Text knihy končí dvě kapitoly: jedna týkající se čl. republiky: »Vládní praxe a politický vývoj« a druhá všeobecná: »Budoucnost poměru mezi státem a církví«.

Po vlastním textu knihy následují velmi cenné dokumenty a to znění rozlukových zákonů francouzských, konkordátu bavorského, polského a j.

Za nejlepší část knihy považujeme partii theoretickou o nutném poměru mezi moderním státem a církví, jež třebaže velmi známa, není stále ještě patřičně doceněna a má nepomíjející hodnotu, byť směr událostí bral se kterýmkoli směrem.

Po přečtení Hobzovi knihy uvědomí si čtenář neuvěřitelné faktum, že za dva tisíce let stát valně nezlepšil své mocenské postavení vůči církvím. Autor pochybuje vůbec o nějakém ideovém základu československé konfesní politiky, ale musíme na druhé straně přiznati, že vzorného státu, v němž by spravedlivě, bezkompromisně a úspěšně byla provedena naprostá odluka, není. A to je věc nejsmutnější a nejpolitováníhodnější ve všech směrech. —ibl—

JUDr. Jaroslav Krejčí: Promulgace zákonů, její vztah k sankci, vetu, publikaci a k soudcovskému zkoumání zákonů. — Praha 1926. Nákladem »Vesmíru«. Stran 277. — Cena 50 Kč. — Obsáhla tato monografie obírá se thematem, které v literatuře československého práva ústavního bylo dosud řešeno jen zřídka a i tu jaksimimochodem, a které ani v doktríně rakouského práva (předpřevratového) nebylo předmětem bližšího zkoumání. Promulgaci definuje autor jako »specifický prostředek, sloužící k zjištění a ověření, že projev vůle legislativy ve formě zákona byl učiněn skutečně cestou, kterou pro vznik zákonů předpisuje právní řád, a že zákonný text jest totožný s projevenou vůlí legislativy, čili že zákonný text jest autentický«. — Ve spisu tomto použil autor v podstatě téhož systému jako ve svém předchozím spise »Delegace zákonodárné moci v moderní demokracii«. Zkoumá totiž, jak instituce ta jest upravena v právu francouzském, německém, rakou-

ském a posléze československém. Tento způsob umožňuje přehled po tom, jak instituce, jež jest předmětem spisu historicky se v tom neb onom státu vyvíjela, jak jest tamním právem upravena, má však jak se zdá tu nevýhodu, že tříští vlastně spis v několik monografickýh líčení, celkem dosti samostatných a jen volně spolu souvisejících. — A jako v onom spise buduje autor svůj výklad na podkladě bohatého aparátu literárního i judikatury, popřává mnohde až snad příliš místa citacím ze spisů autorů thematem tímto se obírajících. — Nejrozsáhlejší jest partie obírající se líčením práva francouzského, kde promulgate byla od konce 18. století předmětem zákonné úpravy, a úprava ta často měněna. Autor zabývá se podrobně historickým vývojem, uváděje vždy, jak staví se theorie vůči úpravě tohoto předmětu v té které době až dospívá k vyličení stavu podle práva nyní platného. — Pro právo německé a rakouské rozlišuje stav, který nastal novými ústavami republikánskými, od stavu v době předchozí, obíraje se zejména obšírně teorií Labandovou a přihlížeje pro právo rakouské k změnám, které úprava oné instituce doznala za dosavadního vývoje rakouských ústavních poměrů.

Při řešení otázky podle práva československého, nemůže se ovšem autor opírat o zpracování tohoto problému v literatuře a řeší jej tudíž namnoze zcela samostatně, docházeje k tomu důsledku, že i podle československé ústavy existuje promulgate jako zvláštní instituce, vyplývající z práva presidenta republiky podpisovat zákony. V této partii zabývá se autor i některými otázkami československého práva ústavního s daným thematem úzce souvisejícími, jako jest zastupování presidenta republiky, význam ústavního soudu a j., řeše posléze otázku, pokud jsou soudy vůbec a ústavní soud zvláště oprávněny zkoumati platnost zákonů. Jedno vyplývá z tohoto spisu a materiálu v něm sneseného: Že těžiště problému neleží v tom, zda hlava státu jest oprávněna zkoumati, zda k zákonu došlo ve formách ústavou předepsaných, a v mezích ústavou daných, nýbrž zda příluší soudům právo zkoumati platnost i řádně vyhlášených zákonů, neboť u hlavy státu výkon onoho práva bude vždy záviseti na vzájemném poměru sil, a v použití jeho bude chtě nechtě spatřováno politikum, kdežto soudy skýtají záruku, že kontrola bude se díti výhradně na podkladě právních úvah.

Časopis pro kancelářské zařízení. Rozmach úřední agerdy zejména v kruzích obchodních, kde platí výlučně heslo, že čas jsou peníze, nutí k nejučelnějšímu zařízení kanceláří. Tak jako dnes je skutečně už raritou ubožáctví podnik, jehož majitel se nezmohl na psací stroj, tak závody vskutku snaží se o stálý rozvoj musí úzkostlivě se zajímat o ustavičné zdokonalování své organisace. V cizině zvláště podle amerického vzoru v zásadách vědecké organisace práce věnovány jsou těmto otázkám speciální časopisy a lze věru s povděkem konstatovati, že i u nás již třetím rokem vychází podobný časopis (Kancelář. Ústřední odborný časopis), který pečlivě studuje organisaci kancelářskou, novinky v tomto oboru a pod. Je nepochybno, že účelnou organisaci kanceláře jednak se práce zdokonalí a urychlí a jednak se uspoří peníze. Stačí k tomu jen srovnati rychlost vyřizování korespondence u obchodních podniků a příslovečnou rychlost u státních úřadů, ačkoliv spravedlivě je uznati, že i tam už vniká, třeba pomalu, zdravý vzduch.